

**Pengalaman Terhadap Perlakuan Jenayah dan Keselamatan Pekerja
Perusahaan Rumpai Laut di Semporna, Sabah: Satu Penemuan**
*The Experience of Criminal Act and the Security of the Seaweed
Workers in Semporna, Sabah: A Discovery*

NOR INA KANYO¹,
AHMAD TARMIZI ABDUL RAHMAN²

*Unit Penyelidikan Etnografi dan Pembangunan
Fakulti Kemanusiaan, Seni dan Warisan, Universiti Malaysia Sabah, 88400, Jln UMS, Sabah.*

*Pusat Penataran Ilmu dan Bahasa, Universiti Malaysia Sabah, 88400, Jln UMS, Sabah
norina03@gmail.com¹, atarmizi@ums.edu.my²*

Abstrak Pelakuan jenayah merupakan permasalahan sosial yang menimbulkan kebimbangan pelbagai pihak, sama ada di pihak pembuat dasar atau masyarakat secara keseluruhannya. Peningkatannya adalah selari dengan kemajuan pembangunan dan perkembangan perbandaran sesuatu wilayah. Kajian tentang jenayah lazimnya dilakukan di kawasan bandar dan kajian daripada pelbagai disiplin ilmu di Malaysia masih kurang. Kekurangan pengkajian jenayah di negara ini daripada pelbagai aspek yang merentasi ruang wilayah menjadi antara penyumbang kepada kelemahan mengatasi permasalahan jenayah di negara ini. Justeru, kajian jenayah berasaskan disiplin geografi telah diperluaskan skop dan ruang lingkungannya merentasi wilayah bandar dan luar bandar. Makalah ini mengetengahkan penemuan awal kajian terhadap perlakuan jenayah dalam perusahaan rumpai laut di daerah Semporna, Sabah yang merupakan antara kawasan yang dikenal pasti dalam Program Transformasi Ekonomi (ETP) dan Program *National Key Economic Areas* (NKEAs) bagi strategi pembasmian kemiskinan dan pemerasaan pertumbuhan dan pembangunan ekonomi negara hasil daripada kedudukan geografi yang strategik dan kekayaan khazanah alamnya. Bagi memudahkan perbincangan, pengalaman terhadap perlakuan jenayah dalam kalangan pekerja perusahaan rumpai laut di daerah kajian diketengahkan. Kajian ini bukan sekadar mendedahkan perlakuan dan pengalaman terhadap perlakuan jenayah dalam kalangan pekerja perusahaan rumpai laut, tetapi juga sebagai sumber rujukan bagi kajian jenayah bagi konteks kawasan kajian.

Kata kunci: Perlakuan jenayah, pekerja, rumpai laut, Semporna, Sabah.

Abstract *Criminal behaviour is a social problem which concerns all layers of society, whether on the part of policy makers or society as a whole. The increase in crime coincides with the progress of development and the urbanization process of an area municipality. Research of crime usually focuses in urban areas and there are limited studies of the subject in the various disciplines in Malaysia. The lack of research on crime in the country in many aspects is among the contributes to the weakness of crime solving in the country. Therefore, research on crime based on the discipline of geography has widened the scope of it research involving town areas and suburbs areas. This paper presents the preliminary findings of the study of criminal behaviour among seaweed employees of the Semporna distric in Sabah. The area is identified as an area under the Economic Transformasion Programme (ETP) and National Key Economic Areas (NKEAs) which focuses on reducing and alleviating poverty among society and the empowerment of growth and development of the national economy based on strategic geographical location and the wealth of the natural resources. To facilitate the discussion, the crime experiences among seaweed employees in the study area are highlighted. This study does not only disclose the crimes and experiences of criminality among seaweed employee in the area of the study, but also serves as a source of reference on crime in the context of the study area, as well as contributing to an increase in the scope of crime studies in this country.*

Keywords: *Crime behaviour; employees, seaweed, Semporna, Sabah.*

PENGENALAN

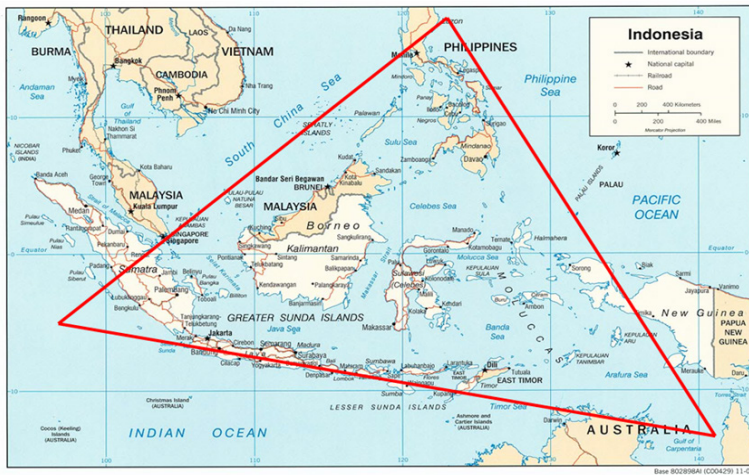
Permasalahan jenayah merupakan antara masalah sosial yang menunjukkan peningkatan di kebanyakan bandar di dunia. Peningkatannya adalah membimbangkan dan mendapat perhatian semua pihak daripada pelbagai peringkat lapisan masyarakat di negara ini. Perlakuan jenayah yang meningkat bukanlah petunjuk kepada ketidakberkesanan langkah yang dijalankan, namun kepelbagaian faktor dalam mempengaruhinya yang meliputi faktor ruangan dan bukan ruangan serta kecanggihan sains dan teknologi menyebabkan permasalahan ini semakin rumit, kompleks dan

bersifat global yang semakin sukar dibendung. Selain itu, kekurangan pengkajian jenayah daripada pelbagai aspek dan disiplin ilmu di negara ini menjadi antara penyumbang kepada ketidakberkesanan membendung perlakuan jenayah dengan lebih menyeluruh di negara ini. Menyedari peningkatan permasalahan ini yang berlaku seiring dengan kepesatan pembangunan negara, maka pihak kerajaan telah bertindak dengan lebih proaktif melaksanakan pelbagai pendekatan untuk membendungnya bagi memastikan negara bebas jenayah dan masyarakat hidup aman dan sejahtera. Justeru, makalah ini mengetengahkan dan meneliti pengalaman pekerja perusahaan rumpai laut di daerah Semporna, Sabah terhadap perlakuan jenayah. Penelitian ini adalah penting bagi mempelbagai dan memperluaskan bidang kajian perlakuan jenayah di negara ini yang merentasi wilayah.

Latar Belakang Kawasan Kajian

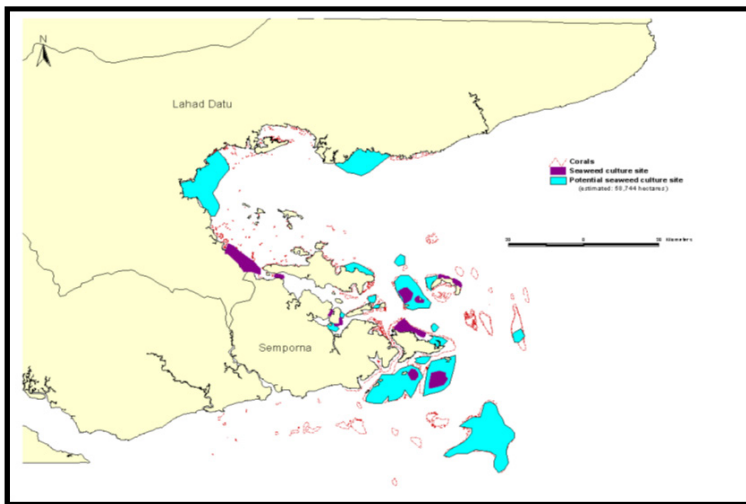
Fokus kawasan kajian ini adalah daerah Semporna yang dilihat sebagai salah satu kawasan pengkulturan yang memiliki potensi yang tinggi dalam menghasilkan rumpai laut yang bermutu tinggi. Projek pengkulturan dilakukan di perairan daerah Semporna kerana memiliki kriteria yang diperlukan untuk pengkulturan rumpai laut secara komersial. Antara kriteria tersebut termasuklah memiliki perairan laut yang terlindung, ketinggian ombak setinggi 1–2 kaki, saliniti 30–35 ppm, kualiti air laut yang baik serta dasar laut yang berpasir dan berbatu karang (Shahzunizam Zulkafli, 2009). Daerah Semporna dipilih sebagai kawasan penanaman rumpai laut yang paling berpotensi kerana kedudukan geografi perairannya yang terletak di dalam kawasan segitiga batu karang seperti dalam Peta 1, menjadikannya kawasan yang sesuai bagi penanaman rumpai laut.

Di Semporna sahaja, terdapat lebih kurang enam lokasi yang sesuai untuk melakukan penanaman rumpai iaitu di Kerindingan dengan keluasan 15,000 ekar, Pulau Bum-bum seluas 3,500 ekar, Pulau Selakan seluas 1,000 ekar, Pulau Sebangkat seluas 7,000 ekar, Pulau Sibuan 5,000 ekar dan yang terakhir adalah Pulau Omadal dengan keluasan seluas 10,000 ekar. Kawasan yang terlibat adalah seperti yang ditunjukkan dalam Peta 2 (Lembaga Kemajuan Ikan Malaysia, t.t). Mereka yang terlibat dalam industri huluan ini terdiri daripada penduduk kampung di pinggir laut (Rashilah Mohamad *et al.*, 2011).

Peta 1 Kawasan segitiga batu karang

Sumber: Suhaimi Md. Yasir & Ramlan Ali@Ally (2012)

Peta 2 Kawasan-kawasan penanaman rumput laut di sekitar daerah Semporna

Sumber: Lembaga Kemajuan Ikan Malaysia (t.t)

Sehubungan dengan itu, kajian ini memfokuskan kepada tiga kawasan iaitu Pulau Selakan, Pulau Sebangkat dan Pulau Omadal. Ketiga-tiga kawasan pulau ini merupakan antara pulau yang paling aktif menjalankan aktiviti pengkulturan rumpai laut di daerah Semporna. Oleh itu, kajian ini akan mengupas pengalaman pengkultor rumpai laut itu sendiri terhadap perlakuan jenayah yang berlaku dalam ruang lingkup pekerjaan mereka. Majoriti komuniti yang tinggal dan terlibat dalam aktiviti pengkulturan ini adalah terdiri daripada etnik Suluk dan Bajau.

METODE KAJIAN

Penelitian ini adalah berdasarkan kepada kajian yang dilakukan di daerah Semporna khususnya di Pulau Selakan, Pulau Sebangkat dan Pulau Omadal yang melibatkan seramai 80 orang responden pada tahun 2012 dan beberapa lawatan singkat pada tahun 2013. Kaedah secara temu bual mendalam dan borang soal selidik telah digunakan dalam pengumpulan sampel bagi kajian ini dengan menggunakan persampelan bertujuan. Responden yang dipilih terdiri daripada komuniti nelayan yang terlibat sebagai pengkultor rumpai laut yang aktif. Selain itu, pemerhatian turut serta juga digunakan bagi membantu mendapatkan maklumat berkenaan dengan projek pengkulturan rumpai laut dan perlakuan jenayah di kawasan kajian.

Senario Perlakuan Jenayah di Malaysia

Perlakuan jenayah merupakan antara permasalahan sosial yang melanda kebanyakan bandar di dunia sejak lebih daripada 20 tahun (Belinda Yuen, 2004; Shelly, 1981) dan peningkatannya adalah dipengaruhi oleh pelbagai faktor. Namun demikian, tidak dinafikan perbandaran adalah antara faktor yang banyak mempengaruhi peningkatan permasalahan jenayah di kebanyakan bandar di dunia (Mays, 1968; Walmsley, 1988; Rogers, 1989; Mohd Redzuan, 1990; Knox, 1994; McIlwaine, 1999; Gold, 2002; Pallen, 2002; Pokhariyal & Muthuri, 2003) dan masalah jenayah semakin kompleks dan sukar dibendung kesan daripada kemajuan dalam sains dan teknologi (Sidhu, 2005: 9). Seiring dengan kepesatan perbandaran dan kemajuan, Malaysia juga turut menghadapi permasalahan yang sama.

Menurut laporan pihak seperti *International Criminal Police Organization* (Interpol), *United Nations, Institute for Economic and Peace* (IEP), Yayasan Pencegahan Jenayah Malaysia (YPJM) dan Polis Diraja Malaysia (PDRM), kadar jenayah negara masih rendah berbanding negara lain (*Utusan Malaysia*, 19 Januari 2001; United Nations, 1999a, b; *Berita Harian*, 13 Januari 2004; *Harian Metro*, 9 November 2006; *Berita Harian*, 12 Februari 2008; *New Straits Times*, 21 November 2010; IEP, 2011). Diteliti dari segi insiden jenayah bagi setiap 100,000 penduduk bagi negara terpilih secara perbandingan dengan Afrika Selatan, United Kingdom, Amerika Syarikat, Singapura dan Hong Kong, Malaysia dilaporkan masih berada pada kadar rendah berbanding dengan negara lain, iaitu sebanyak 550.1 insiden bagi Malaysia dan masing-masing sebanyak 4,143.7, 6,498.5, 3,811.7, 606 dan 1,139.0 kejadian jenayah bagi setiap 100,000 orang penduduk di negara-negara tersebut (*Laporan Tahunan GTP*, 2012:58).

Berdasarkan laporan kajian United Nations pada 2005–2007 ke atas 163 negara bagi pencegahan jenayah dan dadah, daripada setiap 1000 orang penduduk, hanya melibatkan enam orang menjadi mangsa jenayah di Malaysia berbanding 11 orang bagi negara Thailand, dan masing-masing 30 orang dan 146 orang bagi negara Hong Kong dan New Zealand (*New Straits Times*, 21 November 2010). Situasi ini merupakan kesan daripada pelaksanaan dasar atau pendekatan negara sejak 1980-an lagi. Pasukan polis negara iaitu Polis Diraja Malaysia (PDRM) juga dilaporkan merupakan antara pasukan polis terbaik dalam kalangan negara membangun di seluruh dunia (*Berita Harian*, 12 Februari 2008). Namun demikian, penelitian ke atas indeks jenayah bagi tempoh 1970–2008, jenayah di Malaysia pada dasarnya menunjukkan trend yang meningkat sejak 1970-an lagi. Bagi tempoh 1970–2009, 80 peratus perlakuan jenayah di negara ini adalah terdiri daripada jenayah harta benda berbanding hanya 20 peratus melibatkan jenayah kekerasan (Nor-Ina, 2006; Nor-Ina dan Norizan, 2007a, b; 2008a, b; 2009). Tahun 2006 dan 2009 memperlihatkan peningkatan masalah perlakuan jenayah yang ketara dan mendadak dengan jenayah jalanan antara penyumbang utama menurut pihak PDRM (GTP, 2011; 2012).

Hal ini jelas menunjukkan bahawa jenayah jalanan merupakan antara jenayah yang kritikal dan perlu ditangani kerana menyumbang dan mempengaruhi peningkatan indeks jenayah negara. Sebagai contoh, menurut PDRM dalam GTP, 2011; 2012, jenayah curi motosikal menyumbang sebanyak RM180.9 juta, kereta sebanyak RM 444.9 juta dan van sebanyak RM270.4 juta. Menurut *United Nations International Crime Justice Institute* (UNICRI), 2005, jenayah keganasan hanya melibatkan 25–30 peratus di kebanyakan Negara Dunia Ketiga dan sebahagian besar adalah melibatkan jenayah harta benda. Merujuk kepada statistik indeks jenayah negara pada keseluruhannya adalah membimbangkan dan menimbulkan reaksi pelbagai pihak kerana ia bukan sekadar diunjurkan terus meningkat selari dengan pertumbuhan penduduk (Sidhu, 2006:7), tetapi juga menjejaskan keamanan, keselamatan negara serta menjejaskan kualiti hidup kerana aspek keselamatan merupakan salah satu indikator dalam Indeks Kualiti Hidup Malaysia (IKHM) rujuk IKHM, 2002;2004.

Senario Perlakuan Jenayah di Sabah

Berdasarkan penelitian perbandingan trend indeks jenayah antara negeri di Malaysia, negeri Sabah menunjukkan antara negeri dalam kategori yang tidak mengalami keseriusan perlakuan jenayah dan jenayah yang masih terkawal (IPK PDRM Pulau Pinang, 2004); PDRM Kontinjen Sabah, 2014). Dalam kajian dan penelitian perlakuan jenayah di negeri Sabah bagi tempoh dua dekad iaitu dari 1990 sehingga 2013, 70 hingga 85 peratus perlakuan jenayah yang berlaku adalah melibatkan jenayah harta benda berbanding jenayah kekerasan. Dari segi perbandingan, jenayah harta benda di Sabah adalah lebih tinggi berlaku berbanding jenayah kekerasan, sekali gus mempengaruhi trend indeks jenayah negeri Sabah (Laporan PDRM Kontinjen Sabah, 2014). Selain itu, penelitian ke atas jenayah antara daerah *hotspot* jenayah di Sabah bagi tempoh 2005–2013, statistik jelas menunjukkan bahawa secara perbandingan mendapati daerah Kota Kinabalu mencatatkan jenayah indeks tertinggi berbanding empat daerah yang lain, iaitu daerah Tawau, Penampang, Sandakan dan Lahad Datu (PDRM Kontinjen Sabah, 2014). Pengkajian jenayah di Malaysia masih terlalu kurang dijalankan, juga bagi konteks negeri Sabah secara keseluruhannya. Bagi tujuan kepelbagaian data jenayah dan menambah

data pengkajian jenayah sedia ada di pihak PDRM, kajian jenayah di Sabah diperluaskan skopnya dengan mengetengahkan hubung kait perlakuan jenayah dalam perusahaan rumpai laut. Justeru, artikel ini memfokuskan kepada perlakuan jenayah dan keselamatan pekerja perusahaan rumpai laut terhadap perlakuan jenayah di daerah Semporna, Sabah.

PENEMUAN KAJIAN

Bahagian ini membincangkan penemuan kajian terhadap pengalaman perlakuan jenayah dan keselamatan dalam kalangan pekerja perusahaan rumpai laut di Semporna, Sabah. Bagi membolehkan perbincangan mengenai pengalaman perlakuan jenayah dalam kalangan pekerja perusahaan rumpai laut di kawasan kajian bagi konteks penulisan ini diteliti daripada beberapa aspek iaitu (i) pengalaman terhadap perlakuan jenayah, (ii) pengalaman terhadap perlakuan jenayah mengikut jenis jenayah dan (iii) tindakan semasa mengalami perlakuan jenayah dalam kalangan pekerja perusahaan rumpai laut. Bagi konteks keselamatan pekerja perusahaan rumpai laut di daerah Semporna pula diteliti dari segi (i) persepsi terhadap aspek keselamatan dan (ii) peranan majikan terhadap keselamatan pekerja perusahaan rumpai laut.

Pengalaman terhadap Perlakuan Jenayah dalam Kalangan Pekerja Perusahaan Rumpai Laut di Semporna, Sabah

Berdasarkan penelitian awal ke atas sejumlah 80 orang responden dalam perusahaan rumpai laut, kajian mendapati seramai 63 orang atau 78.8 peratus responden tidak mengalami kes perlakuan jenayah dalam perusahaan rumpai laut berbanding yang pernah mengalami perlakuan jenayah, iaitu hanya 14 orang atau 17.5 peratus (rujuk Jadual 1).

Jadual 1 Pengalaman terhadap perlakuan jenayah

Pengalaman Terhadap Perlakuan Jenayah	Bil	(%)
Ya	14	17.5
Tidak	63	78.8
Jumlah	77	96.3

N: 80 (100%)

Nota: 1 orang (1.2%) responden tiada jawapan.
2 orang (2.5%) jawapan responden tidak relevan.

Jadual 2 menunjukkan pengalaman melihat kes perlakuan jenayah dalam kalangan pekerja perusahaan rumpai laut. Merujuk Jadual 2, kajian menunjukkan bahawa 60 orang atau 75 peratus responden tidak pernah melihat kes jenayah di lokasi kajian. Diteliti dari segi pengalaman mendengar kes perlakuan jenayah pula, seramai 53 orang atau 66.25 peratus responden tidak pernah mendengar kes perlakuan jenayah dalam perusahaan rumpai laut di kawasan kajian (rujuk Jadual 3).

Jadual 2 Pengalaman melihat kes perlakuan jenayah dalam perusahaan rumpai laut di kawasan kajian

Pengalaman Melihat Kes Perlakuan Jenayah dalam Perusahaan Rumpai Laut di Kawasan Kajian	Bil	(%)
Ya	18	22.5
Tidak	60	75.0
Jumlah	78	97.5

N: 80 (100%)

Nota: 2 orang (2.5%) jawapan responden tidak relevan.

Jadual 3 Pengalaman mendengar kes perlakuan jenayah dalam perusahaan rumpai laut di kawasan kajian

Pengalaman Mendengar Kes Perlakuan Jenayah dalam Perusahaan Rumpai Laut di Kawasan Kajian	Bil	Peratus (%)
Ya	25	31.25
Tidak	53	66.25
Jumlah	78	97.5

N: 80 (100%)

Nota: 2 orang (2.5%) jawapan responden tidak relevan.

Pengalaman terhadap Perlakuan Jenayah Mengikut Jenis Jenayah

Perbincangan sebelum ini meneliti pengalaman terhadap perlakuan jenayah secara menyeluruh dalam kalangan pekerja perusahaan rumpai laut di Semporna, Sabah. Bahagian ini pula meneliti pengalaman terhadap perlakuan jenayah secara terperinci mengikut jenis jenayah. Antara jenis jenayah yang dikenal pasti adalah meliputi jenayah rompakan, samun, rogol, jenayah kecurian harta benda dan penculikan wanita/kanak-kanak (rujuk Jadual 4).

Jadual 4 Pengalaman terhadap jenis jenayah

Jenis Jenayah	Pengalaman Terhadap Jenayah				Jumlah
	Ya		Tidak		
	Bil	%	Bil	%	
Rompakan	11	13.8	66	82.5	77 (96.3%)
Samun	3	3.8	74	92.5	77 (96.3%)
Rogol	-	-	77	96.2	77 (96.3%)
Kecurian Harta Benda	9	11.2	68	85.0	77 (96.3%)
Penculikan Wanita/ Kanak-Kanak	2	2.5	75	93.8	77 (96.3%)

N: 80 (100%)

Nota: 1 orang (1.2%) responden tiada jawapan.
2 orang (2.5%) jawapan responden tidak relevan.

Merujuk kepada Jadual 4, hasil kajian menunjukkan bahawa pengalaman responden terhadap perlakuan jenayah mengikut jenis jenayah. Penelitian pengalaman responden mengikut jenis jenayah rompakan, hasil kajian mendapati seramai 66 orang reponden dengan peratusan sebanyak 82.5 peratus menyatakan tidak pernah mengalami perlakuan jenayah rompakan dalam aktiviti perusahaan rumpai laut, berbanding 11 orang atau 13.8 peratus responden menyatakan pernah mengalami pengalaman perlakuan jenayah rompakan di kawasan kajian. Dari segi pengalaman jenayah samun pula, seramai 74 orang responden atau 92.5 peratus menyatakan tidak pernah mengalami perlakuan jenayah samun dalam aktiviti perusahaan rumpai laut. Penelitian pengalaman jenis jenayah dalam kalangan pekerja perusahaan rumpai laut juga diteliti mengikut jenis jenayah seperti rompakan, samun, jenayah rogol, kecurian harta benda dan penculikan wanita dan kanak-kanak. Melalui kajian, didapati kebanyakan responden yang dikaji menunjukkan peratusan yang tinggi ke atas aspek jenayah tidak mengalami perlakuan jenayah berkenaan. Bagi pengalaman jenis jenayah rogol dan kecurian harta benda masing-masing mencatatkan 77 orang atau 96.2 peratus reponden dan 68 orang atau 85.0 peratus reponden menyatakan tidak pernah melalui perlakuan jenayah tersebut dalam aktiviti perusahaan rumpai laut di kawasan kajian berbanding responden yang mengalami jenayah berkenaan. Penemuan yang sama juga didapati bagi jenis jenayah penculikan wanita dan kanak-kanak iaitu 93.8 peratus atau 75 orang responden menyatakan tidak mengalami kes jenayah berkenaan (rujuk Jadual 4).

Selain itu, jika pengalaman jenayah secara keseluruhan dan pengalaman mengikut jenis jenayah di kawasan kajian diteliti dan dihubungkan dengan kejadian jenayah semasa aktiviti penanaman rumpai laut dijalankan, kajian menunjukkan seramai 45 orang atau 60.0 peratus responden menyatakan bahawa kes pelakuan jenayah tidak berlaku semasa aktiviti rumpai laut dijalankan (rujuk Jadual 5).

Jadual 5 Perlakuan jenayah semasa aktiviti rumpai laut dijalankan

Pelakuan Jenayah Semasa Aktiviti Rumpai Laut Dijalankan	Bil	(%)
Ya	7	8.8
Tidak	48	60.0
Jumlah	55	68.8

N: 80 (100%)

Nota: 21 orang (26.2%) responden tidak tahu

4 orang (5.0%) responden tidak mempunyai jawapan

Berdasarkan penelitian, dapat dijelaskan bahawa pengalaman pekerja perusahaan rumpai laut di kawasan kajian terhadap perlakuan jenayah adalah pada kadar yang rendah bagi kes-kes jenayah yang diliputi dalam konteks kajian. Sementara itu, perlakuan jenayah adalah pada kadar yang rendah semasa aktiviti perusahaan rumpai laut dijalankan.

Tindakan Pekerja Perusahaan Rumpai Laut Semasa Mengalami Perlakuan Jenayah

Perbincangan sebelumnya adalah mengenai kewujudan perlakuan jenayah di kawasan kajian. Bahagian ini pula menganalisis bentuk tindakan yang dilakukan dalam kalangan pekerja perusahaan rumpai laut semasa perlakuan jenayah berlaku. Jadual 6 menunjukkan bentuk tindakan dengan lebih terperinci. Merujuk kepada Jadual 6, kebanyakan pekerja perusahaan rumpai laut mengambil tindakan semasa perlakuan jenayah berlaku di kawasan kajian yang meliputi tindakan memberitahu keluarga atau jiran, membuat laporan kepada majikan dan membuat laporan polis, iaitu masing-masing sebanyak 57.5 peratus, 60.0 peratus dan 51.2 peratus. Selain itu, hasil kajian juga mendapati bahawa peratusan responden yang tidak membuat sebarang tindakan juga pada peratusan yang tinggi, iaitu sebanyak 68.8 peratus atau

55 orang responden. Berdasarkan pengamatan, hal ini dipengaruhi oleh tahap kesedaran yang rendah terhadap kepentingan mengambil tindakan ke atas perlakuan jenayah dalam kalangan pekerja selain daripada kemudahan pengangkutan yang sukar dan jauh daripada kemudahan pondok polis, tahap sosioekonomi dan beberapa faktor lain.

Jadual 6 Tindakan pekerja perusahaan rumpai laut semasa mengalami perlakuan jenayah

Jenis Tindakan	Tindakan				Jumlah
	Ya		Tidak		
	Bil	%	Bil	%	
Memberitahu keluarga/jiran	46	57.5	28	35.0	74 (92.5%)
Membuat laporan kepada majikan	48	60.0	26	32.5	74 (92.5%)
Membuat laporan kepada polis	41	51.2	34	42.5	75 (93.7%)
Tidak membuat sebarang tindakan	15	18.8	55	68.8	70 (87.6%)

N: 80 (100%)

Selain itu, kajian juga meneliti lain-lain tindakan dalam kalangan pekerja perusahaan rumpai laut sekiranya berlaku perlakuan jenayah di kawasan kajian. Daripada penelitian, sejumlah 49 orang reponden atau 61.2 peratus menyatakan tidak mengambil sebarang tindakan sekiranya berlaku kes jenayah di kawasan mereka. Hanya 6.2 peratus atau lima orang responden membuat lain-lain tindakan sekiranya berlaku jenayah di kawasan kajian. Hasil kajian ini jelas menunjukkan bahawa tahap kesedaran terhadap tindakan pencegahan jenayah dalam kalangan pekerja perusahaan rumpai laut masih berada pada tahap yang rendah dan kurang memuaskan (rujuk Jadual 7).

Jadual 7 Lain-lain tindakan

Lain-lain Tindakan	Bil	Peratus (%)
Ya	5	6.2
Tidak	49	61.2
Jumlah	54	67.4

N: 80 (100%)

Nota: 20 orang (25.0%) responden tiada jawapan
 1 orang (1.2%) responden tidak tahu
 4 orang (5.0%) jawapan responden tidak relevan
 1 orang (1.2%) lain-lain jawapan.

Berdasarkan penelitian, kajian ini telah berjaya mengupas penemuan awal berkaitan pengalaman pekerja perusahaan rumpai laut terhadap perlakuan jenayah di kawasan kajian iaitu daerah Semporna, Sabah. Penemuan awal ini adalah sesuatu yang penting ke arah mewujudkan penyelidikan yang menyeluruh berkaitan perlakuan jenayah di kawasan kajian pada masa hadapan.

KESELAMATAN TERHADAP PERLAKUAN JENAYAH DALAM KALANGAN PEKERJA PERUSAHAAN RUMPAI LAUT DI SEMPORNA, SABAH

Keselamatan merupakan antara faktor utama yang mengekang perkembangan industri rumpai laut khususnya di kawasan kajian. Sehubungan dengan itu, tindakan yang dilakukan oleh para pengkultor untuk meneruskan aktiviti ini adalah dengan mengkultor rumpai laut berhampiran dengan kawasan kediaman mereka. Namun, apa yang menjadi masalahnya adalah kawasan yang sesuai digunakan untuk mengkultor rumpai laut adalah terhad.

Keselamatan Pekerja Perusahaan Rumpai Laut dan Peranan Majikan

Perbincangan sebelum ini adalah mengenai faktor-faktor yang mempengaruhi penglibatan pekerja dalam perusahaan rumpai laut. Bahagian ini pula membincangkan tahap keselamatan pekerja dalam perusahaan rumpai laut di kawasan kajian.

Jadual 8 Persepsi terhadap tahap keselamatan bekerja dalam perusahaan rumpai laut

Persepsi terhadap Tahap Keselamatan Bekerja dalam Perusahaan Rumpai Laut	Tahap Persepsi	
	Bil	(%)
Setuju	69	86.2
Tidak setuju	8	10.0
Jumlah	77	96.2

N: 80 (100%)

Nota: 3 orang (3.8%) tidak relevan

Melalui kajian persepsi responden, didapati bahawa seramai 69 atau 86.2 peratus responden berasa selamat bekerja di lokasi kajian. Namun begitu, hanya lapan orang sahaja responden yang kurang berasa selamat bekerja di lokasi kajian dengan peratusan sebanyak 10 peratus. Hal ini menunjukkan bahawa responden mempunyai tahap keselamatan yang tinggi di kawasan kajian. Hanya tiga orang atau 3.8 peratus responden tidak memberikan jawapan yang relevan semasa temu bual dijalankan dalam kajian.

Peranan Majikan terhadap Jaminan Keselamatan Pekerja Perusahaan Rumpai Laut

Perbincangan sebelumnya mendiskusikan persepsi responden terhadap bekerja lebih daripada masa yang sepatutnya. Bahagian ini pula mengetengahkan persepsi responden tentang majikan memberi jaminan keselamatan terhadap penglibatan dalam perusahaan rumpai laut di kawasan kajian.

Jadual 9 Jaminan keselamatan terhadap penglibatan dalam perusahaan rumpai laut di kawasan kajian

Jaminan Keselamatan terhadap Penglibatan dalam Perusahaan Rumpai Laut di Kawasan Kajian	Bil	Peratus (%)
Ya	51	63.8
Tidak	20	25.0
Jumlah	71	88.8

N: 80 (100%)

Nota: 3 orang (3.8%) responden tiada jawapan
6 orang (7.5%) jawapan responden tidak relevan

Berdasarkan Jadual 9, jelas menunjukkan bahawa seramai 51 orang responden dengan peratusan sebanyak 63.8 peratus menyatakan bahawa syarikat memberi jaminan keselamatan terhadap penglibatan dalam perusahaan rumpai laut, manakala 20 orang atau 25.0 peratus responden menyatakan tiada jaminan keselamatan diberikan oleh majikan dalam perusahaan rumpai laut. Hasil kajian juga mendapati bahawa seramai enam orang atau 7.5 peratus jawapan responden tidak relevan, manakala tiga orang atau 3.8 peratus responden tidak mempunyai jawapan.

Bentuk Jaminan Keselamatan

Jadual 10 membincangkan bentuk jaminan keselamatan. Antara jaminan yang dianalisis ialah seperti tempat tinggal, pemantauan keselamatan di tempat kerja, lain-lain bentuk jaminan keselamatan yang disediakan oleh majikan dan juga lain-lain bentuk jaminan keselamatan yang dinyatakan. Kesemua aspek bentuk jaminan keselamatan dijelaskan secara terperinci seperti dalam jadual di bawah.

Jadual 10 Majikan menyediakan tempat tinggal

Majikan Menyediakan Tempat Tinggal	Bil	Peratus (%)
Ya	38	47.5
Tidak	32	40.0
Jumlah	70	87.5

N: 80 (100%)

Nota: 4 orang (5.0%) responden tiada jawapan
4 orang (5.0%) jawapan responden tidak relevan
2 orang (2.5%) responden tidak tahu

Data di atas jelas menunjukkan bahawa seramai 38 orang responden dengan peratusan sebanyak 47.5 peratus menyatakan bahawa majikan menyediakan tempat tinggal, manakala 32 orang atau 40.0 peratus responden menyatakan majikan tidak menyediakan tempat tinggal. Masing-masing seramai empat orang atau 5.0 peratus responden tidak menyatakan jawapan dan jawapan responden tidak relevan, manakala dua orang atau 2.5 peratus responden menyatakan tidak tahu.

Jadual 11 Majikan menyediakan pemantauan keselamatan di tempat kerja

Majikan Menyediakan Pemantauan Keselamatan di Tempat Kerja	Bil	Peratus (%)
Ya	50	62.5
Tidak	21	26.2
Jumlah	71	88.7

N: 80 (100%)

Nota: 4 orang (5.0%) responden tiada jawapan
3 orang (3.8%) jawapan responden tidak relevan
2 orang (2.5%) responden tidak tahu

Jadual 11 menunjukkan bahawa seramai 50 orang responden dengan peratus sebanyak 62.5 peratus menyatakan bahawa majikan menyediakan pemantauan keselamatan di tempat kerja, manakala 21 orang atau 26.2 peratus responden menyatakan majikan tidak menyediakan pemantauan keselamatan di tempat kerja. Hasil kajian juga mendapati bahawa seramai empat orang atau 5.0 peratus responden tidak menyatakan jawapan dan tiga orang atau 3.8 peratus jawapan responden tidak relevan, sementara dua orang atau 2.5 peratus responden menyatakan tidak tahu.

Kekerapan Majikan Membuat Pemantauan ke Tempat Tinggal dan Tempat Kerja

Bahagian ini menganalisis tentang kekerapan majikan membuat pemantauan ke tempat tinggal dan tempat kerja. Jadual 12 menjelaskan data dengan terperinci.

Jadual 12 Kekerapan majikan membuat pemantauan ke tempat tinggal dan tempat kerja

Kekerapan Majikan Membuat Pemantauan ke Tempat Tinggal dan Tempat Kerja	Bil	Peratus (%)
Setiap minggu	31	38.8
Setiap bulan	5	6.2
Jarang ada pemantauan	10	12.5
Lain-lain	15	18.8
Jumlah	61	76.3

N: 80 (100%)

Nota: 1 orang (1.2%) responden tidak tahu
 9 orang (11.2%) tidak pasti
 5 orang (6.2%) jawapan responden tidak relevan
 4 orang (5.0%) responden tiada jawapan

Hasil daripada dapatan yang diperoleh daripada Jadual 12, didapati bahawa jumlah paling tinggi iaitu 31 orang atau 38.8 peratus responden yang menyatakan majikan membuat pemantauan ke tempat tinggal dan tempat kerja setiap minggu. Terdapat seramai 15 orang responden menyatakan pemantauan dibuat pada hari lain-lain. Ketiga tertinggi pula diikuti jumlah responden seramai sepuluh orang atau 12.5 peratus iaitu jarang adanya pemantauan. Di samping itu, seramai lima orang atau 6.2 peratus responden

menyatakan majikan melakukan pemantauan pada setiap bulan. Hasil kajian mendapati bahawa sembilan orang responden atau 11.2 peratus tidak pasti, lima orang atau 6.2 peratus jawapan responden tidak relevan, empat orang tiada jawapan atau 5 peratus dan seorang pula tidak tahu.

Jadual 13 Lain-lain pemantauan

Lain-lain Pemantauan	Bil	Peratus (%)
Setiap hari	9	11.2
2 kali seminggu	1	1.2
Setiap minggu	19	23.8
Jarang	3	3.8
Setiap bulan	4	5.0
Jumlah	36	45

N: 80 (100%)

Nota: 11 orang (13.8%) responden tidak tahu

20 orang (25.0%) tiada pemantauan

9 orang (11.2%) jawapan responden tidak relevan

4 orang (5.0%) responden tidak menjawab

Hasil daripada dapatan yang diperoleh daripada Jadual 13, didapati bahawa jumlah paling tinggi iaitu 19 orang atau 23.8 peratus responden yang menyatakan majikan membuat lain-lain pemantauan ke tempat tinggal dan tempat kerja setiap minggu. Jumlah kedua tertinggi pula ialah pemantauan pada setiap hari iaitu seramai sembilan orang responden atau 11.2 peratus. Ketiga tertinggi pula diikuti jumlah responden seramai empat orang atau 5 peratus, iaitu pemantauan dilakukan oleh majikan pada setiap bulan. Di samping itu, seramai tiga orang atau 3.8 peratus responden menyatakan majikan jarang melakukan pemantauan. Didapati hanya seorang responden menyatakan majikan melakukan pemantauan sebanyak dua kali seminggu. Hasil kajian mendapati bahawa 20 orang responden atau 25 peratus responden menyatakan tiada pemantauan dilakukan, 11 orang atau 13.8 peratus responden tidak tahu, sembilan orang atau 11.2 peratus jawapan responden tidak relevan dan seramai empat orang atau 5 peratus responden tidak menjawab.

Jadual 14 Lain-lain bentuk jaminan keselamatan yang disediakan oleh majikan

Lain-lain Bentuk Jaminan Keselamatan yang Disediakan oleh Majikan	Bil	Peratus (%)
Ya	1	1.2
Tidak	37	46.2
Jumlah	38	47.4

N: 80 (100%)

Nota: 12 orang (15.0%) responden tiada jawapan
 26 orang (32.5%) jawapan responden tidak relevan
 4 orang (5.0%) responden tidak tahu

Hasil daripada temu bual yang dijalankan menunjukkan bahawa seramai 37 orang responden dengan peratusan sebanyak 46.2 peratus menyatakan bahawa majikan tidak menyediakan lain-lain bentuk jaminan keselamatan di tempat kerja, manakala seorang atau 1.2 peratus responden menyatakan majikan menyediakan lain-lain bentuk jaminan keselamatan di tempat kerja. Hasil kajian juga mendapati bahawa seramai 12 orang atau 15.0 peratus responden tidak menyatakan jawapan dan 26 orang atau 32.5 peratus jawapan responden tidak relevan, manakala empat orang atau 5.0 peratus responden menyatakan tidak tahu.

Jadual 15 Lain-lain bentuk jaminan keselamatan dinyatakan

Lain-lain Bentuk Jaminan Keselamatan Dinyatakan	Bil	Peratus (%)
Keselamatan bekerja	1	1.2
Jumlah	1	1.2

N: 80 (100%)

Nota: 3 orang (3.8%) responden tidak tahu
 48 orang (60.0%) tiada jaminan
 28 orang (35.0%) jawapan responden tidak relevan.

Hasil daripada temu bual yang dijalankan, menunjukkan bahawa seramai seorang responden dengan peratusan sebanyak 1.2 peratus menyatakan bahawa majikan menyediakan lain-lain bentuk jaminan keselamatan dinyatakan iaitu keselamatan bekerja. Hasil kajian juga mendapati bahawa seramai 48 orang atau 60.0 peratus responden menyatakan tiada jaminan, manakala 28 orang atau 35.0 peratus jawapan responden tidak relevan. Seramai tiga orang atau 3.8 peratus responden menyatakan tidak tahu.

Jadual 16 Rondaan keselamatan oleh pihak berkuasa (polis/marin/maritim/Jab. Perikanan) dilakukan di kawasan kajian

Rondaan Keselamatan oleh Pihak Berkuasa (polis/marin/maritim/Jab. Perikanan) dilakukan di kawasan kajian	Bil	Peratus (%)
Ya	57	71.2
Tidak	18	22.5
Jumlah	75	93.7

N: 80 (100%)

Nota: 5 orang (6.2%) jawapan responden tidak relevan

Jadual 16 menunjukkan bahawa seramai 57 orang responden dengan peratus sebanyak 71.2 peratus menyatakan bahawa terdapat rondaan keselamatan oleh pihak berkuasa polis, polis marin, maritim dan Jabatan Perikanan dilakukan di kawasan kajian, manakala seramai 18 orang atau 22.5 peratus responden menyatakan pihak berkuasa tidak membuat rondaan di tempat kerja. Namun begitu, didapati bahawa seramai lima orang atau 6.2 peratus jawapan responden tidak relevan.

Kekerapan Rondaan Keselamatan dalam Perusahaan Rumpai Laut oleh Pihak Berkuasa di Kawasan Kajian

Perbincangan bahagian ini adalah berhubung dengan kekerapan rondaan keselamatan dalam perusahaan rumpai laut oleh pihak berkuasa di kawasan kajian. Kekerapan rondaan dapat diperincikan dengan jelas berdasarkan Jadual 17.

Jadual 17 Kekerapan rondaan keselamatan

Kekerapan Rondaan Keselamatan	Bil	Peratus (%)
Setiap minggu	14	17.5
Setiap bulan	10	12.5
Tidak ada rondaan	9	11.2
Jarang ada rondaan	26	32.5
Jumlah	59	73.7

N: 80 (100%)

Nota: 3 orang (3.8%) responden tidak tahu
11 orang (13.8%) responden tidak pasti
4 orang (5.0%) responden tiada jawapan
3 orang (3.8%) jawapan responden tidak relevan

Merujuk Jadual 17, kajian jelas menunjukkan bahawa seramai 26 orang atau 32.5 peratus responden memberitahu bahawa pihak berkuasa jarang membuat rondaan. Namun begitu, didapati bahawa seramai 14 orang responden dengan peratusan sebanyak 17.5 peratus menyatakan bahawa rondaan keselamatan oleh pihak berkuasa polis, polis marin, maritim dan Jabatan Perikanan dilakukan setiap minggu di kawasan kajian, manakala seramai sepuluh orang atau 12.5 peratus responden menyatakan bahawa pihak berkuasa melakukan rondaan pada setiap bulan, sementara seramai sembilan orang atau 11.2 peratus responden menyatakan tiada rondaan dibuat oleh pihak berkuasa. Sementara itu, seramai 11 orang atau 13.8 peratus responden tidak pasti, empat orang atau 5.0 peratus pula responden tidak menyatakan jawapan dan sebanyak 3.8 peratus responden atau seramai tiga orang didapati tidak tahu dan jawapan responden tidak relevan.

Dapatan kajian mendapati bahawa pemantauan yang kurang dilakukan oleh pihak berkuasa menimbulkan rasa takut dan rasa tidak selamat dalam kalangan pengkultor rumpai laut khususnya kepada golongan wanita. Keadaan ini secara tidak langsung akan menjejaskan industri rumpai laut itu sendiri. Hal ini disebabkan keselamatan yang tidak terjamin akan mempengaruhi bakal pengkultor yang ingin menceburi industri ini (Shahzunizam bin Zulkafli, 2009). Sehubungan itu, isu keselamatan adalah penting dan perlu dipandang serius bagi menjamin keselamatan bukan sahaja kepada pengkultor rumpai laut itu sendiri tetapi juga kepada komuniti nelayan yang tinggal di pulau-pulau yang terdapat di sekitar daerah Semporna.

KESIMPULAN

Berdasarkan perbincangan ke atas penelitian awal pengalaman terhadap perlakuan jenayah dalam kalangan pekerja perusahaan rumpai laut di daerah Semporna, Sabah, dapat dirumuskan bahawa kadar perlakuan jenayah dalam kalangan pekerja adalah pada kadar yang rendah. Namun demikian, hasil kajian secara jelas menunjukkan tahap kesedaran terhadap keperluan mengambil tindakan semasa perlakuan jenayah masih berada pada tahap rendah dalam kalangan pekerja perusahaan rumpai laut di kawasan kajian. Justeru, situasi ini memerlukan suatu anjakan di pihak berkuasa dan pihak

berkaitan dalam meningkatkan kesedaran melalui pelbagai pendekatan seperti kempen, ceramah dan pelbagai pendekatan lain yang bersesuaian bagi komuniti dan konteks kawasan kajian. Langkah ini penting sebagai suatu usaha transformasi minda dan kelaziman hidup dalam kalangan komuniti dan pekerja rumpai laut di kawasan kajian secara keseluruhannya.

RUJUKAN

- Belinda Yuen. (2004). Safety and dwelling in Singapore. *Cities*, Vol.21 (1), hlm. 19–28.
- Berita Harian (12 Februari 2008). *PDRM Buru Jenayah Sifar: Peruntukan RM6b Pastikan Keselamatan Negara Terjamin.*
- Berita Harian (13 Januari 2004). *Tekanan Antara Punca Jenayah Kejam Meningkat.*
- Gold, H. (2002). *Urban life and society*. New Jersey: Prentice Hall.
- Harian Metro (9 November 2006). *Indeks Jenayah Meningkat 12.6 Peratus: Apakah Puncanya?*
- Institute for Economics and Peace (IEP). Diperoleh daripada World Wide Web: http://en.wikipedia.org/wiki/Global_Peace_Index. [Diakses pada 2 Ogos 2011].
- Knox, P. L. (1994). *Urbanization an introduction to urban geography*. New Jersey: Prentice Hall.
- Laporan Tahunan GTP (2011). Jabatan Perdana Menteri. Diperoleh daripada World Wide Web: http://blis.bernama.com_DisplayFileServlet_path=6_7839.pdf. [Diakses pada 7 September 2012].
- Lembaga Kemajuan Ikan Malaysia. (t.t). Pembentangan cadangan pelaburan dalam bidang perikanan bagi GLCs dalam <http://pdfsb.com/readonline/5a6c4e476567313857337837446e566a56413d3d-525756>. Diakses pada 23 Julai 2014.
- Mays, J. B. (1968). Crime and urban pattern. *Sociological Review*, Vol.16, hlm. 241–255.
- McIlwaine, C. (1999). Geography and development: Violence and crime as development issues. *Progress in Human Geography*, Vol. 23 (3), hlm. 453–463.
- Mohd Reduan, A. (1990). *Jenayah di Malaysia: Aliran, punca dan penyelesaian*. Kuala Lumpur: AMK Interaksi Sdn. Bhd.
- New Straits Times (21 November 2010). *Is Your House 'Ready' When the Bad Guys Come?*

- Nor-Ina, K & Norizan, M.N (2007a). Pelakuan Jenayah dari Perspektif Geografi: Satu Kajian Kes di Daerah Timur Laut Pulau Pinang. Dibentangkan di Persidangan Geografi 2007 Universiti Malaya, “Memperkasakan Geografi di Malaysia: Isu dan Cabaran, Anjuran Jabatan Geografi, Fakulti Sastera dan Sains Sosial, Universiti Malaya Kuala Lumpur, Hotel Armada, Petaling Jaya Kuala Lumpur, 21–22 Ogos 2007.
-
- _____ (2008a). Pelakuan Jenayah dari Perspektif Geografi: Satu Kajian kes di Daerah Timur Laut Pulau Pinang. Dlm. Hamirdin, I., Amer, S.G., Abdul Rahman, R., & Rosmadi, F.(2008). Isu-isu Geografi Malaysia. Kuala Lumpur: Jabatan Geografi Universiti Malaya. Hlm. 214–233.
-
- _____ (2009). Pelakuan Jenayah Harta Benda di Daerah Timur Laut Pulau Pinang: Trend dan Punca. Dlm. Mohd Fauzi, Y., Malaysia: Tranformasi dan Perubahan Sosial. Selangor Darul Ehsan: Arah Publication. Hlm.131–147.
- Nor-Ina,K. (2006). Pelakuan Jenayah dan Kaitannya dengan Kepesatan Perbandaran: Satu Kajian Kes di Negeri Pulau Pinang. Tesis Sarjana. Pulau Pinang:Universiti Sains Malaysia.
- Pallen, J. J. (2002). *The urban world (6th ed.)*. New York: McGraw Hill.
- PDRM (2014). Laporan Polis Kontinjen Sabah. Ibu Pejabat Polis Kontinjen (IPK), Sabah.
- PDRM (2004). Statistis Indeks Jenayah antara Negeri. Ibu Pejabat Polis Kontinjen (IPK PDRM Pulau Pinang).
- Pokhariyal, G.P & Muthuri, Rose K. (2003). Strategic measures to curb crime rates in Nairobi. *International Journal on World Peace*, Vol.xx (1), hlm. 55–69.
- Rashilah Mohamad, Muhamad Faireal Ahmad, Jamaluddin Kasa & Nor Azlina Saari. (2011). Pengenalan kepada penternakan rumpai laut di Sabah. *Economic and Technology Management Review*, Vol. 6, hlm. 59–65.
- Rogers, J. (1989). Theories of crime and development: An historical perspective. *Journal Development Studies*, Vol. 3, hlm. 314–328.
- Shahzunizam Zulkafli. (2009). Projek Rumpai Laut PPK Semporna. *Berita Transformasi Pertanian. Bil 09 / 2009 Edisi September*. Kuala Lumpur: Lembaga Pertubuhan Peladang.
- Shelley, L. I. (1981). *Crime and modernization: The impact of industrialization and urbanization on crime*. United States: Southern Illinois University Press.
- Sidhu, A.S (2005). The rise of crime in Malaysia: An academic and statistical analysis. *Journal of the Kuala Lumpur Royal Malaysia Police College*, No.4, hlm. 1–28.
-
- _____ (2006). Crime levels and trends in the next decade. *Journal of the Kuala Lumpur Royal Malaysia Police College*, No.5, hm.1–13.

- Suhaimi Md. Yasir & Ramlan Ali@Ally (2012). *Sistem mini estet industri rumpai laut*. Putrajaya: Jabatan Perikanan Malaysia.
- Unit Perancang Ekonomi. (2002). Indeks Kualiti Hidup Malaysia, 2002. Diperoleh daripada World Wide Web: <http://www.epu.jpm.my/BI/publi/mqli2002/sec2.pdf>. [Diakses pada 29 April 2004].
- United Nations. (1999a). *World Urbanization Prospects: The Revision 1999*. Diperoleh daripada World Wide Web: http://www.geog.ouc.bc.ca/conted/onlinescourses/geog_210/210_10_1.html [Diakses pada 8 Mei 2004].
- Walmsley, D. J. (1988). *Urban living: The individual in the city*. United Kingdom: Longman Scientific and Technical.

